

Alen Obrazović

diplomski studij povijesti, istraživački smjer: Moderna i suvremena povijest (19. i 20. stoljeće)

diplomski studij engleskog jezika i književnosti, prevoditeljski smjer

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Mario Strecha (1956. – 2019.)

*Dr. sc. Mario Strecha (1956 – 2019)
(Fotografija: Jurica Galoić, tportal.hr)*

Mario Strecha (1956. – 2019.)

Pred sam kraj 2019. godine iznenada je preminuo povjesničar Mario Strecha (1956 – 2019). Strecha je rođen u Zagrebu 3. listopada 1956. te će u tome gradu proći sve razine svojega obrazovanja. Nakon završetka srednje škole upisuje jednopredmetni studij povijesti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu na kojem i diplomira 1988. godine. Ubrzo nakon toga započinje svoju profesionalnu karijeru kao povjesničar kada 1991. biva zaposlen u Zavodu za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Upravo će na tom fakultetu provesti i ostatak svoje karijere, radeći prvo kao asistent pod mentorstvom dr. Nikše Stančića, dok će karijeru završiti na poziciji redovitog profesora na koju je bio unaprijeđen 2013. godine. Osim predavanja kolegija vezanih uz hrvatsku povijest 19. stoljeća, Strecha je dugi niz godina bio voditelj Poslijediplomskog doktorskog studija Moderna i suvremena hrvatska povijest u europskom i svjetskom kontekstu. Također je od 2016. do 2018. bio predstojnikom Katedre za hrvatsku povijest, a od listopada 2018. do travnja 2019. pročelnikom Odsjeka za povijest.

Tijekom karijere u opusu Marija Streche može se uočiti nekoliko glavnih tema. Prva i ona kojoj je posvetio najveći dio svog djelovanja, dotiče se ideje i razvoja političkog katolicizma na prijelazu 19. u 20. stoljeće. To se može vidjeti iz tema njegovog magistarskog rada *Počeci političkog katolicizma u Banskoj Hrvatskoj (1897 - 1914)* te doktorske disertacije koju je obranio 2002., *Razvoj političkog katolicizma u Banskoj Hrvatskoj uoči Prvog svjetskog rata (1904 - 1914)*. Upravo su navedeni magistarski i doktorski rad, kao i dodatna istraživanja, poslužili kao podloga za njegove monografije. Prva od njih objavljena je 1997. pod naslovom *Katoličko hrvatstvo. Počeci političkog katolicizma u Banskoj Hrvatskoj (1897 - 1904)*. Sljedeću svoju monografiju posvećenu Prvom katoličkom kongresu objavljuje 2008. („*Mi smo Hrvati i katolici...*“: *Prvi hrvatski katolički kongres u Zagrebu 1900*, Zagreb 2008). Svoju posljednju monografiju objavio je nekoliko godina kasnije (*Katoličko pravaštvo. Politički katolicizam u Banskoj Hrvatskoj u predvečerje Prvoga svjetskog rata (1904 - 1910)*, Zagreb 2011). U ovim radovima Strecha potanko istražuje vrlo kompleksnu politiku odnosa Katoličke crkve i društva u vrlo turbulentnim vremenima nacionalne integracije. Ne samo da je ušao u suštinu problema i pobliže razjasnio odnos raznih političkih grupacija prema katolicizmu, nego je posebnu pažnju posvetio pojmu katoličkog hrvatstva za koje je smatrao da u svojoj osnovi sadrži hrvatski identitet prožet katolicizmom. Tu posebno naglašava važnost tog pojma u doba kada je hrvatskim zemljama prijetila snažna liberalna, antiklerikalna politika vođena iz Ugarske te u tom pogledu posebno ističe ulogu časopisa *Hrvatstvo*. Ovaj vremenski period, Strecha je obradio i kroz prizmu života Franje Josipa I. u knjizi *Habsburzi i Hrvati* koju je izdao u koautorstvu s Nevenom Budakom i Željkom Krušeljom, a u planu je imao objaviti i novu publikaciju vezanu uz život i lik Franje Josipa I., ali taj projekt nije uspio realizirati.

Osim te glavne istraživačke teme, Strecha se bavio i općenito kulturom, posebice onom građanskom tijekom 19. stoljeća. U prilog tome idu i sami nazivi nekih kolegija koje je predavao, *Život u 19. stoljeću* i *Hrvatsko društvo i kultura u 19. stoljeću*. Tim temama posvetio je i nekoliko svojih radova, među kojima je potrebno istaknuti članak koji se dotiče utjecaja Beča na kulturni razvoj Zagreba („O pitanju utjecaja bečkog središta na kulturni identitet Zagreba u 19. stoljeću“, *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest* 26 (1993): 79-88). Bavio se i temama drugih konfesija osim katoličanstva što se očituje u radovima koji se bave pitanjem statusa Židova te odnosa Katoličke crkve prema njima („To je na svaki način pravi škandal“. Prilog pitanju ravnopravnosti Židova u Banskoj Hrvatskoj u drugoj polovici 19. stoljeća“, *Zbornik Mirjane Gross*, Zagreb 1999: 219-237). Osim kulture, nekoliko svojih radova posvetio je i proučavanju historiografije, pogotovo one domaće. To je evidentno u radovima poput „Hrvatska historiografija u XIX. stoljeću“ (*Hrvatska i Europa, sv. 4: Kultura, znanost i umjetnost*, gl. ur. Ivan Supićić, Zagreb, 2010: 799-809) ili, pak, onome posvećenom Vjekoslavu Klaiću, „Vjekoslav Klaić u okviru hrvatske historiografije u 19. i na početku 20. stoljeća“ (*Vjekoslav Klaić - život i djelo*, ur. Dragan Milovanović, Zagreb - Slavonski Brod 2000: 63-77).

Strecha se nije istaknuo samo na znanstvenom području, već je bio član i brojnih uredništva zbornika i časopisa u Hrvatskoj i regiji. Dugi niz godi-

na, od 1994. do 2001., bio je jedan od glavnih urednika *Radova Zavoda za hrvatsku povijest*. Nešto kasnije priključio se uredništvu slovenskog časopisa *Prispevki za novejšo zgodovino*, a od 2008. do 2019. bio je i član uredništva časopisa *Zgodovina za vse, vse za zgodovino*. Važan dio njegove uredničke produkcije bila je i činjenica da je od 1998. do 2002. bio urednik struke za hrvatsku povijest 19. stoljeća za *Hrvatsku opću enciklopediju* u izdanju Leksikografskog zavoda *Miroslav Krleža*.

Iz gore navedenih podataka vidljivo je da je Mario Strecha pružio bitan doprinos hrvatskoj historiografiji. No osim toga, ostavio je i trag na brojnim budućim generacijama povjesničara. Iako je tijekom posljednjih godina njegova iskra za bavljenjem ozbiljnim historiografskim radom jenjavala, predavanja su mu znala često biti vrlo žustra i emocionalna. Stavljajući tijekom svojih predavanja i posebice usmenih ispita fokus na dubinsku interpretaciju problema i tema o kojima je predavao, mnogim studentima ostao je u gorkom sjećanju. No upravo to je i bila jedna od njegovih bitnih razlika od današnjih povjesničara koji fokus stavljaju na političke i ratne teme; Strechi je fokus oduvijek bio na kulturnome i njegovom prepletanju s ostalim aspektima života. Tome je zasigurno pridonijelo i njegovo odrastanje u dobrostojećoj građanskoj obitelji, a što je posebno bilo evidentno u razgovoru s njim kada je njegovo široko znanje opće kulture i umjetnosti najviše dolazilo do izričaja. Bio je vrstan poznavatelj opusa Miroslava Krleže, a njegovoj ljubavi prema književnosti zasigurno možemo zahvaliti na pitkosti njegovih tekstova. Iako njegov znanstveni opus nije velik, svojom kvalitetom činit će neizostavan dio literature svakoga budućeg povjesničara zainteresiranog za period kasnog 19. i ranog 20. stoljeća hrvatske povijesti.